

MUNI

POJETÍ PSYCHOLOGIE

ÚVOD DO PSYCHOLOGIE, 2022

VOJTĚCH JUŘÍK
MASARYK UNIVERSITY, BRNO

PREZENTACE NENÍ URČENA K VYUŽITÍ MIMO POTŘEBY KURZU PSBA004 ÚVOD DO PSYCHOLOGIE

CONTENT

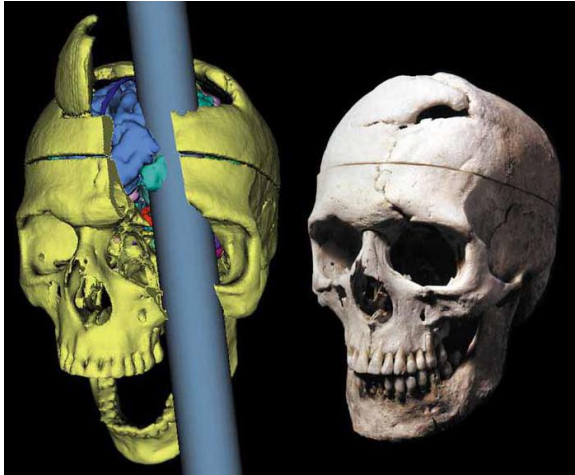
- Duševní zdraví versus psychopatologie
- Pojetí normality
- Interdisciplinární modely v psychologii
- Přístupy k psychologii

Duševní zdraví versus psychopatologie

- Psychopatologie → abnormální psychologie
- Psychologie má dlouhou tradici coby věda o duševních poruchách (Charcot, Freud, Luria)
- Zkoumání fungování psychiky na základě patologie (např. lézí, poruch chování, poruch myšlení)

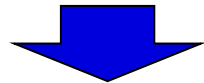
Phineas Gage

Duševní zdraví versus psychopatologie

- Psychopatologie → abnormální psychologie
- Psychologie má dlouhou tradici coby věda o duševních poruchách (Charcot, Freud, Luria)
- Zkoumání fungování psychiky na základě patologie (např. lézí, poruch chování, poruch myšlení)
- Z toho pramení také silná tradice výzkumu v psychologii, která se zaměřuje na “to zlé” v člověku (např. Zimbardo)

- Luciferův efekt ☺ VS. Heroic Imagination project

- Pozitivní psychologie (radost, štěstí, láska a naděje)
- Martin Seligman – naučená bezmocnost (pejsek)
- například flow fenomén (Mihaly Csikszentmihalyi)

- Každopádně – jedním z cílů psychologie je vymezit normy týkající se člověka
- Normalita a vymezení normy

Pojetí normality

Co je vlastně normální?

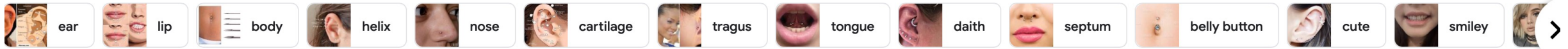
Vnímáte jako normální probodnout si tělo (např. kůži na zádech) hákem nebo drátem?

Pojetí normality

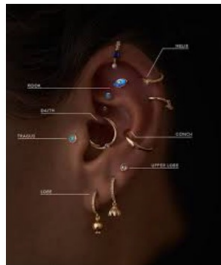
Co je vlastně normální?

Pojetí normality

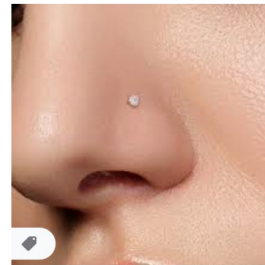
Falešný piercing / fake piercing Sarah shoptik.cz · In stock

Piercing Guide - Types ... pamelaove.com

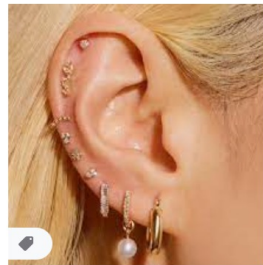
Silver Infinite Hoop Earr... willowandstag.com

Zahnutý piercing do nosu - č... sperkyleclay.cz · In stock

Piercing Lab Appointm... sarahandsebastian.com

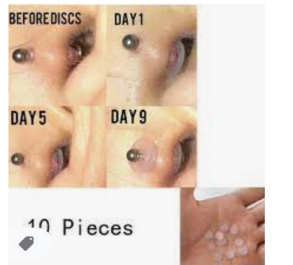
Tiny Diamond Piercing Earri... stoneandstrand.com · In stock

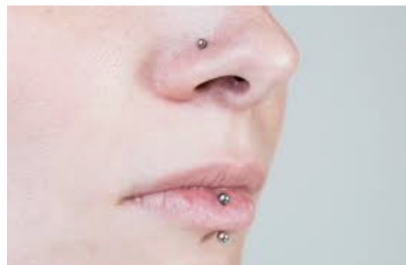
Pirng #Piercing | Cool... pinterest.com

Piercings | TOUS tous.com

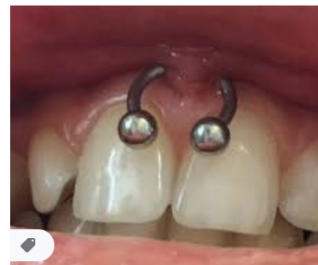
Silicone Piercing Healing Dis... aliexpress.com · In stock

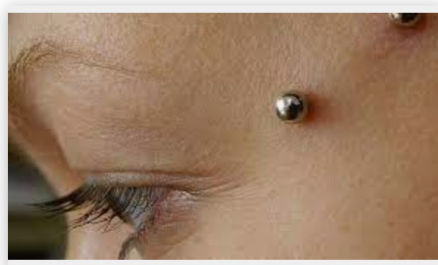
Hell.cz | Piercing v Praze hell.cz

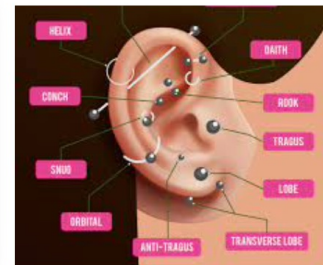
Types of Ear Piercings to Try in 2020 ... allure.com

Starose 1pc Tooth Nose Piercing E... aliexpress.com · In stock

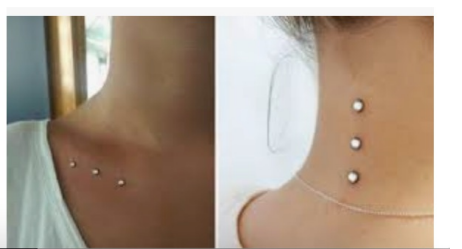
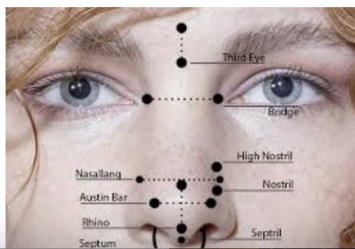
Piercing rejection: Signs, prevention ... medicalnewstoday.com

Ear Piercings [Ear Piercing Chart ... faruzo.com

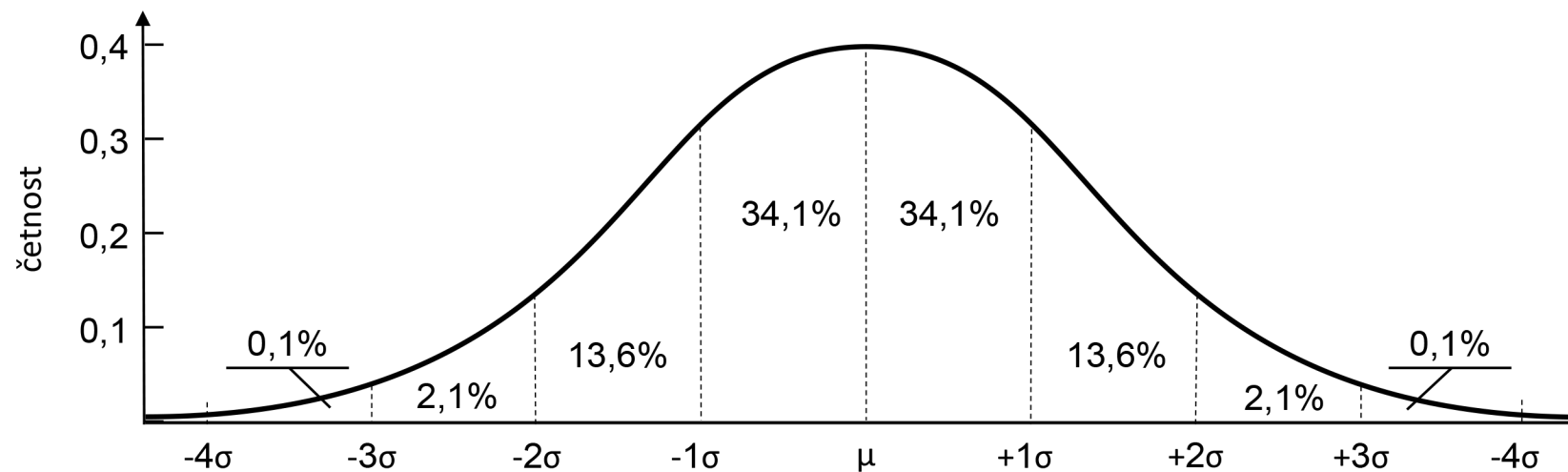
Hell.cz | Best and Safest Piercing in ... hell.cz

Pojetí normality

- Co je vlastně normální? Různá pojetí a někdy se (také účelově) zaměňují nebo pletou.
- Biologická (tělesná) normalita
- Sociokulturní normalita (např. Mauricius)
- Funkční normalita (vs. dysfunkčnost)
- **Normativní normalita** (definována předem experty nějakou stanovenou normou: např. za normální osobnost bývá označována osoba, která je autoregulovaná, integrovaná a individualizovaná, sociálně adaptovaná, osoba s přiměřenou sebedůvěrou a s adekvátním pocitem smyslu života).
- 9 – Statistická normalita

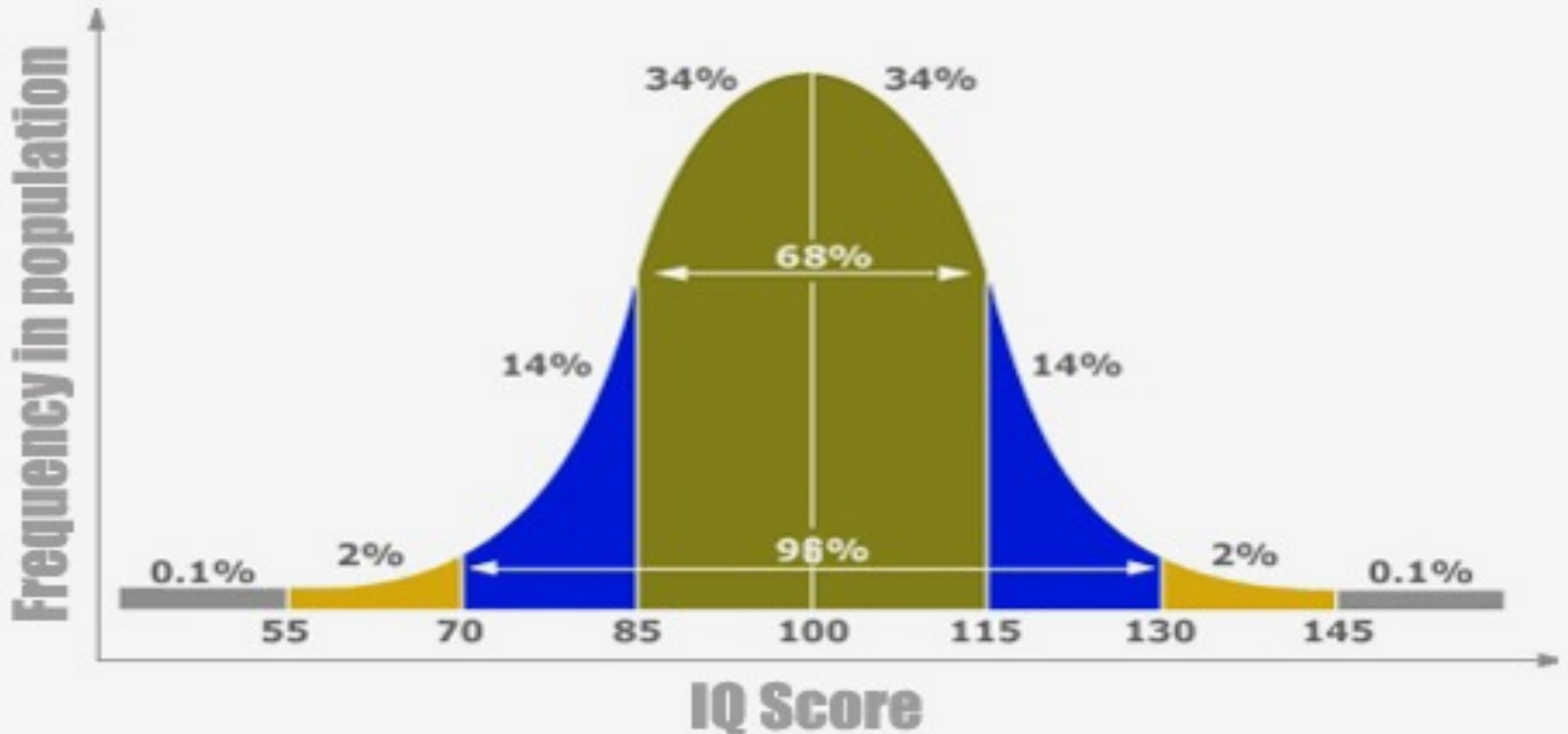
Pojetí normality

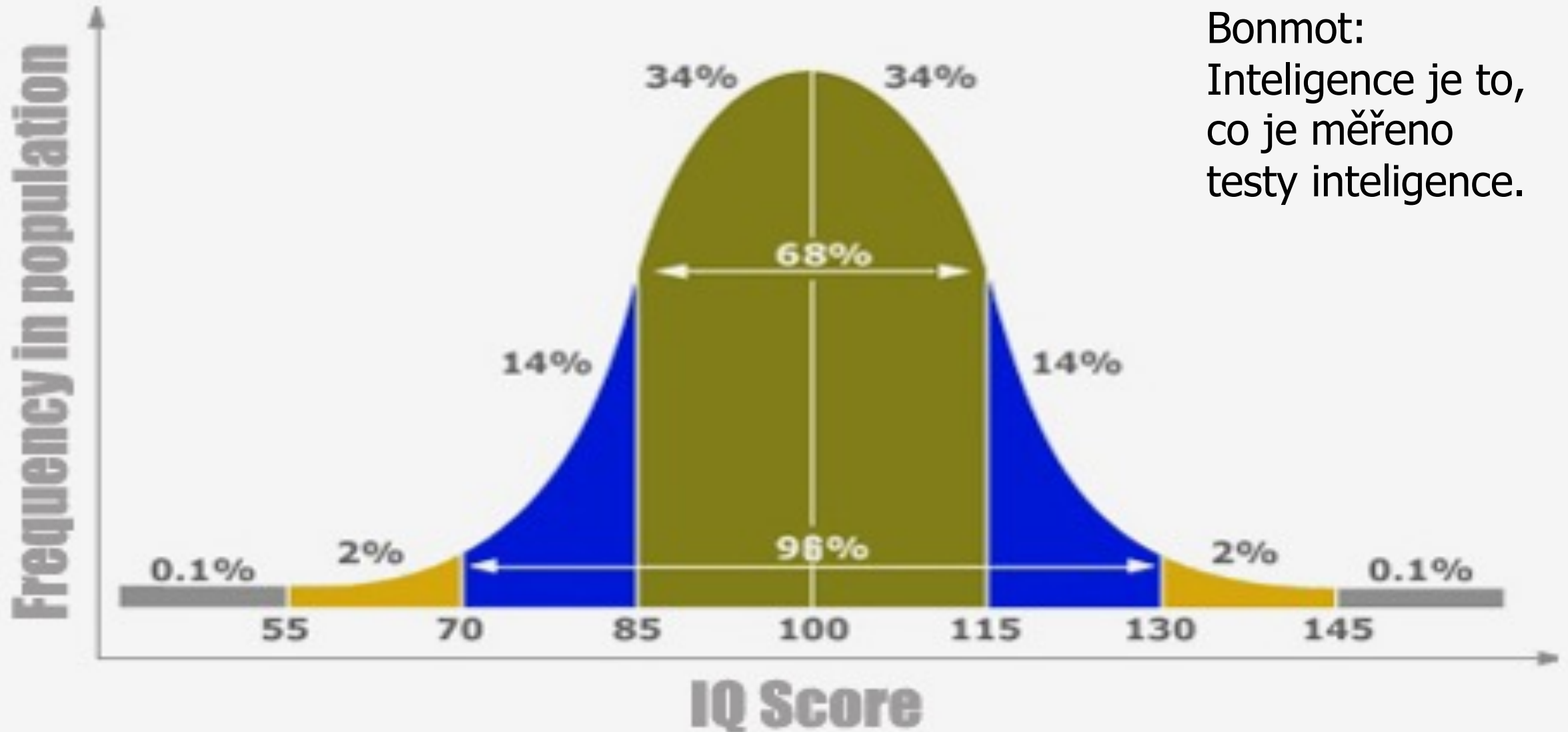
Pojetí normality

- Gaussova křivka vyjadřuje normální rozdělení pravděpodobnosti spojité náhodné veličiny (Gaussova distribuce)
- Jedná se o zásadní konstrukt modelující náhodné děje vyskytující se v přírodě či společnosti
- Proč nás to zajímá?
 - Většina v psychologii měřených veličin vykazuje normální rozdělení (typicky např. IQ)
 - Psychologie na základě tohoto rozdělení konstruuje svoje nástroje a teorie
 - Klasické statistické metody fungují na principu předpokladu normálního rozdělení (ANOVA, T-test)
 - Staví na ní statistická inference – tedy číselné vyjádření charakteristik např. populace na základě pozorování menšího vzorku

Pojetí normality

Pojetí normality

INTERDISCIPLINÁRNÍ MODELY V PSYCHOLOGII

Kognitivní věda?

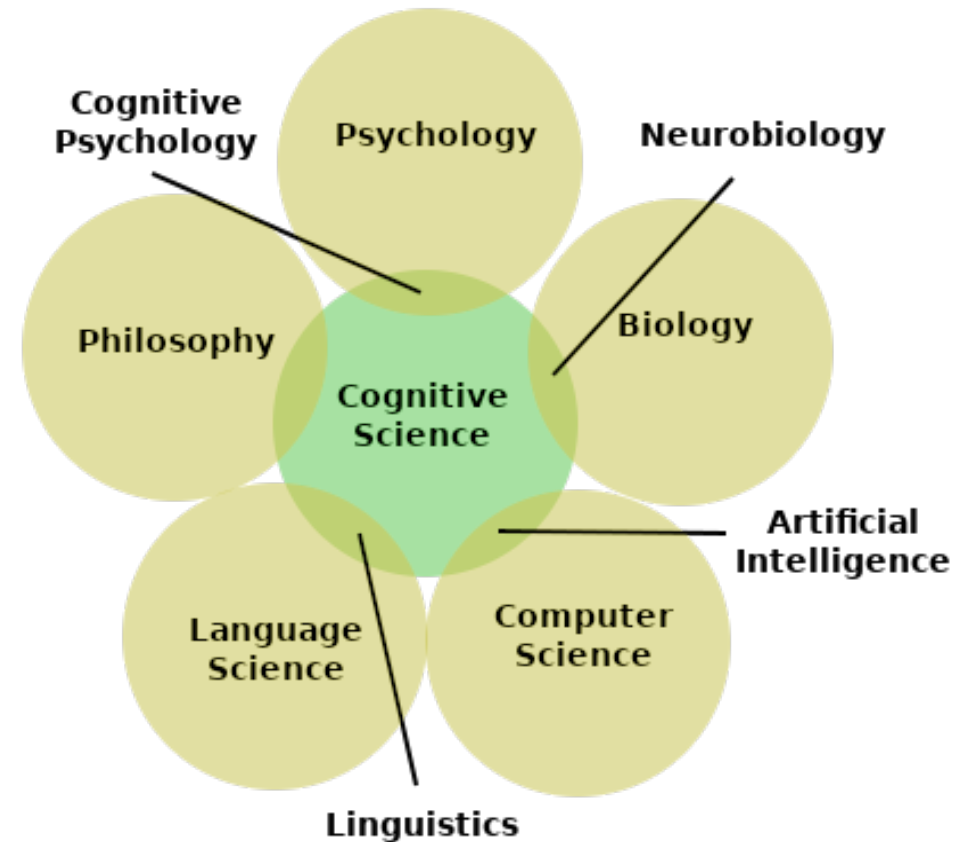
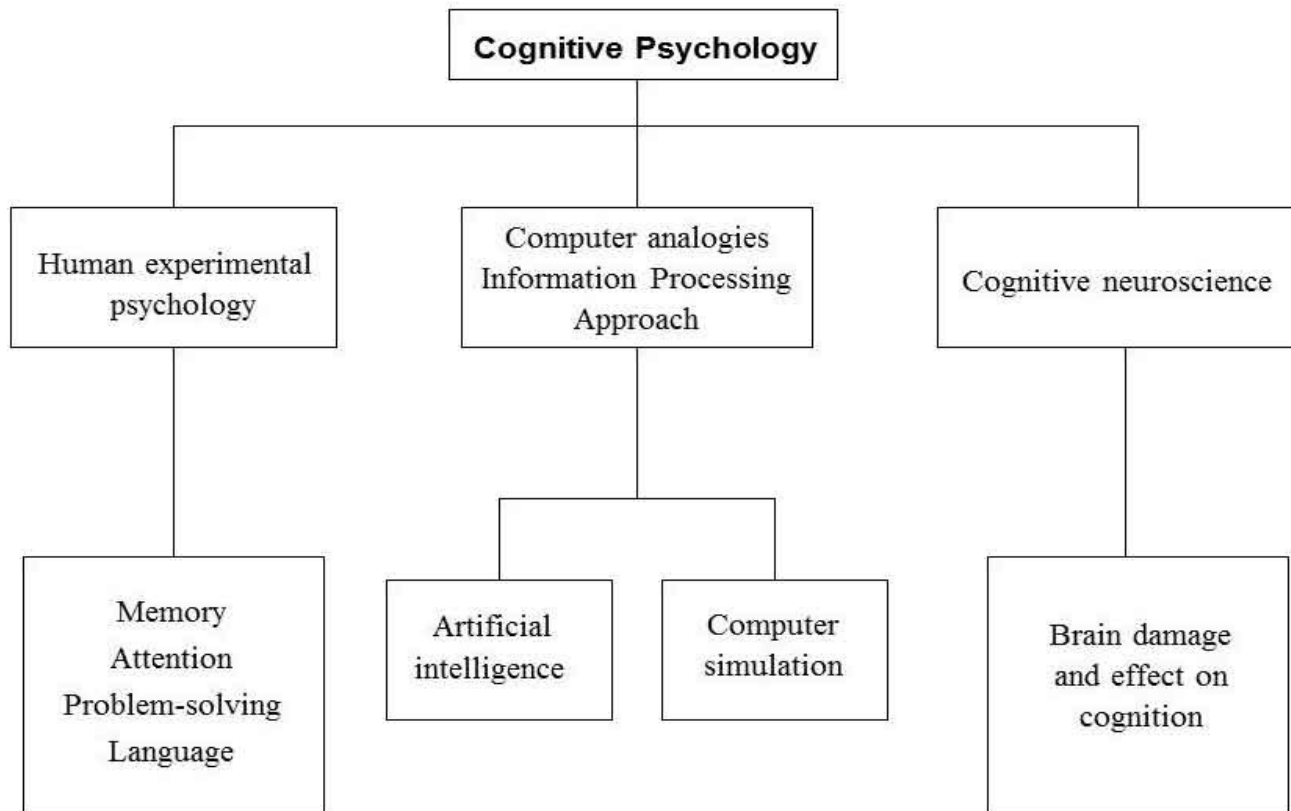
“Cognitive science is at heart an interdisciplinary endeavor.” (Bermúdez, 2014)

Kognitivní věda je **interdisciplinární** zkoumání mysli a jejích procesů, které staví na oborech jako jsou filosofie, lingvistika, psychologie, neurovědy, antropologie, nebo počítačové vědy (robotika, AI).

Počátky kognitivních věd jako oboru sahají do 50. let 20. stol.

INTERDISCIPLINÁRNÍ MODELY V PSYCHOLOGII

Kognitivní věda?

Přístupy k psychologii

- Psychodynamický - (zkoumání nevědomí – navazuje na Freuda, tady už víme, že musíme opatrně), pozn. - sem patří i ten Jung (kolektivní nevědomí, archetypy) – Fromm, Sullivan, Horneyová
- Behaviorální psychologie - výzkum učení, Black-box nezkoumáme, zkoumáme chování (Watson, Bandura)
- Kognitivní – zaměření na kognitivní procesy – konstrukty a procesy, na které usuzujeme (Kelly, Neisser)
- Humanistický – klade důraz na tvořivost, vědomí, sebeuvědomění, svoboda volby, zde je patrná explicitní kritika předchozího zaměření na patologii (Rogers, Maslow)
- Biologický – tělo a mysl neodmyslitelný celek (mozek a nervová soustava), tělo vytváří základ pro psychiku – např. patologie chápána jako důsledek fyziologické příčiny (deprese = nedostatek neurotransmiterů)
- Transpersonální – mimořádné stavy změněného vědomí – navozeno např. holotropním dýcháním nebo halucinogeny (LSD), meditací aj. Stanislav Grof. Dnes např. LSD jako experimentální léčba deprese.

Embodied cognition – vtělesněná kognice

- Tělo coby kapacita pro zpracování informačních vstupů
- Zohlednění biologických struktur jako determinanty psychiky
- Zohlednění situačního kontextu – ovlivnění kognice
 - Pozice těla a fyzická zkušenost těla, emoční zkušenost organismu
 - Cíle organismu
 - Časový aspekt
 - Aktivní nebo pasivní přístup k řešení problému sám o sobě formuje povahu problému
- Antonio Damasio – kritika dualismu a potažmo kognitivismu – Kniha „Descartův omyl“

VNÍMÁNÍ PSYCHOLOGIE VEŘEJNOSTÍ

- Máme zde spíše “psychologické vědy” než existenci jednotné „psychologie“
- Je zde jistá „magičnost“ psychologie, kdy se např. s přihlédnutím k našim metodám (introspekce) formuje naše mlhavé postavení, kde jsme vnímáni téměř jako “novodobí” šamani - s tím často spojená přemrštěná očekávání i strach
- Často jsme vnímáni jako odborníci na lidské životy a nejrůznější situace obecně, nebo jako ti, kteří zkrátka vědí, jak mají druzí lidé žít, a to lépe než tito lidé samotní

VNÍMÁNÍ PSYCHOLOGIE VEŘEJNOSTÍ

„Psychologové jako poradci a psychoterapeuti převzali v moderní společnosti do značné míry úlohu učitelů životní moudrosti, duchovních rádců, ne-li vůdců.“ (Říčan, 2007, s. 31)

... Ale v tomto směru je třeba být střízlivý. Řada vynikajících psychologů jsou prostě lidé, kteří se pouze snaží zodpovědně, bez postraních úmyslů a pokud možno dobře odvádět svoji práci...

VNÍMÁNÍ PSYCHOLOGIE VEŘEJNOSTÍ

- Někdy zúžené vnímání naší role
- Stigma (magistra Kudláková)
- Na jedné straně fascinace rolí
- Na straně druhé obavy z psychologů
- Ambivalentní role odborníka - nároky
- Popularizace psychologie
- Konkurence (ne vždy seriózní, leč mnohdy úspěšná)

THANK YOU FOR YOUR ATTENTION

jurik.vojtech@mail.muni.cz

FoA MU

MASARYK UNIVERSITY, BRNO